

A. Kucperczyk
07/02

Prof. dr hab. n. med. Jolanta Kucharska-Mazur
Katedra i Klinika Psychiatrii PUM w Szczecinie
Ul. Broniewskiego 26
71-460 Szczecin

Szczecin 2024-06-20

Ocena rozprawy doktorskiej lek. Pawła Wiśniewskiego pt.: „Ocena znaczenia interocepcji u osób uzależnionych od alkoholu”

W prezentowanym doktoracie lek. Paweł Wiśniewski przedstawił wyniki swoich badań dotyczących interocepcji czyli zdolności organizmu do tworzenia ośrodkowych reprezentacji jego stanów wewnętrznych. Wykazano dwukierunkowy związek między interocepcją a uzależnieniami, w tym uzależnieniem od alkoholu, a wśród potencjalnych łączników wymienia się czynniki związane z negatywną emocjonalnością - ból (szczególnie przewlekły) i aleksytymię - zaburzenie identyfikowania swoich stanów emocjonalnych. Przewlekłe używanie alkoholu jako substancji zmniejszającej negatywne wzmocnienie prowadzi do uzależnienia. Nie prowadzono jednak dotąd systematycznych badań, wiążących powyższe czynniki, szczególnie w porównaniu do ich zachowania się u osób nieuzależnionych. Tego zadania podjął się Doktorant.

Praca była finansowana z grantu Narodowego Centrum Nauki (2017/25/B/HS6/00362). Dysertacja liczy 68 stron wraz z piśmiennictwem.

Na początku umieszczono *Wykaz publikacji* wchodzących w skład rozprawy, następnie *Wykaz skrótów*, *Streszczenie w języku polskim i angielskim*, *Wstęp*, *Założenia i cel pracy*, *Kopie opublikowanych prac*, *Podsumowanie*, *Ograniczenia*, *Wnioski*, *Opinię Komisji Bioetycznej oraz Oświadczenia współautorów publikacji oraz Bibliografię*. Piśmiennictwo, zawierające 51 polskich i zagranicznych pozycji, zostało dobrane prawidłowo, ze znajomością prezentowanego zagadnienia.

Podstawą pracy doktorskiej są trzy publikacje:

1. **Wiśniewski P**, Maurage P, Jakubczyk A, Trucco EM, Suszek H, Kopera M. Alcohol use and interoception - A narrative review. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*. 2021;111:110397. doi:10.1016/j.pnpbp.2021.110397.

Wkład w pracę: 80%

2. **Wiśniewski P**, Jakubczyk A, Trucco EM, Kobyliński P, Suszek H, Zaorska J, Rydzewska M, Kopera M. Interoception, alexithymia, and anxiety among individuals with alcohol use disorder. *Front Psychiatry*. 2023;14:1229985. Published 2023 Sep 22. doi:10.3389/fpsyt.2023.1229985.

Wkład w pracę: 80%

3. Jakubczyk A, **Wiśniewski P**, Trucco EM, Kobyliński P, Zaorska J, Skrzyszewski J, Suszek H, Wojnar M, Kopera M. The synergistic effect between interoceptive accuracy and alcohol use disorder status on pain sensitivity. *Addict Behav*. 2021 Jan;112:106607. doi: 10.1016/j.addbeh.2020.106607. Epub 2020 Aug 12. PMID: 32827968; PMCID: PMC7572764.

Wkład w pracę: 40%

Cykl publikacji składających się na tę rozprawę obejmuje badania dotyczące zgodnej tematyki – ocenę interocepcji u osób uzależnionych od alkoholu z uwzględnieniem zmiennych będących czynnikami ryzyka tego uzależnienia. W pierwszej publikacji zawarto dokładny przegląd literatury dotyczący aktualnego stanu wiedzy na temat związków pomiędzy interocepcją a problemowym używaniem alkoholu. W kolejnych pracach opisano badania dotyczące związków pomiędzy interoceptywnością, aleksytymią, wrażliwością na ból i negatywną emocjonalnością w grupie osób zdrowych i uzależnionych od alkoholu. Całość stanowi zatem wszechstronny opis zależności pomiędzy zdolnością do odczytywania sygnałów napływających z wnętrza ciała a innymi czynnikami odpowiedzialnymi za rozwój i przebieg uzależnienia od alkoholu.

Autor sformułował cel ogólny, którym była ocena zależności pomiędzy dokładnością interoceptywną a aleksytymią, negatywną emocjonalnością (lękiem) i wrażliwością na ból u osób z rozpoznaniem UA.

Dla realizacji tego celu sformułował cele szczegółowe:

1. Porównanie dokładności interoceptywnej między grupą osób z rozpoznaniem UA a grupą osób zdrowych.
2. Ocena zależności między dokładnością interoceptywną, aleksytymią i negatywną emocjonalnością (lękiem) w grupie osób z rozpoznaniem UA.

3. Ocena związków między dokładnością interoceptywną i wrażliwością na ból w grupie osób z rozpoznaniem UA i grupie kontrolnej osób zdrowych.

Postawiono następujące hipotezy badawcze:

Hipoteza 1: Osoby z rozpoznaniem UA będą charakteryzowały się gorszą dokładnością interoceptywną niż osoby zdrowe.

Hipoteza 2.1: Gorsza dokładność interoceptywna będzie związana z istotnie wyższą aleksytymią i większą negatywną emocjonalnością (lękiem) w grupie osób z rozpoznaniem UA.

Hipoteza 2.2: Aleksytymia będzie mediatorem relacji pomiędzy dokładnością interoceptywną a negatywną emocjonalnością (lękiem) w grupie osób z rozpoznaniem UA.

Hipoteza 3: W grupie osób z rozpoznaniem UA gorsza dokładność interoceptywna będzie istotnie związana z większą wrażliwością na ból, a w grupie kontrolnej osób zdrowych obserwowana będzie odwrotna zależność.

Grupę badawczą stanowili pacjenci całodobowego oddziału terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu (165 osób). Grupa kontrolna składała się ze 110 zdrowych ochotników. W trakcie badania wykorzystano m.in. Skalę Aleksytymii TAS-20 (*Toronto Alexithymia Scale*), Krótki Inwentarz Objawów BSI (*Brief Symptom Inventory*), Skalę Wrażliwości na Ból PSQ (*Pain Sensitivity Questionnaire*), Wzrokowo-Analogowa Skalę Bólu VAS (*Visual Analogue Scale*), Test Zliczania Uderzeń Serca HCT (*Heartbeat Counting Task*). Badanie otrzymało zgodę Komisji Bioetycznej przy Warszawskim Uniwersytecie Medycznym (KB/258/2016). Doktorant po przeprowadzeniu analiz sformułował następujące wnioski końcowe:

1. Osoby z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu charakteryzują się istotnie gorszą dokładnością interoceptywną niż osoby zdrowe.
2. (A) U osób z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu gorsza dokładność interoceptywna jest istotnie związana z wyższą aleksytymią i większą negatywną emocjonalnością (lękiem).
(B) Aleksytymia jest mediatorem zależności między dokładnością interoceptywną a negatywną emocjonalnością (lękiem).
3. U osób z rozpoznaniem UA gorsza dokładność interoceptywna jest istotnie

związana z większą wrażliwością na ból, podczas gdy u osób zdrowych obserwowana jest odwrotna zależność.

Zarówno umiejętność sformułowania problemu, poprowadzenia badania, jak i analizy wyników świadczą o dojrzałości naukowej Doktoranta. Autor właściwie opisał ograniczenia swojego badania. Zgadzam się z Autorem, że Test Zliczania Uderzeń Serca (Heartbeat Counting Task – HCT), jest metodą budzącą kontrowersje ze względu na subiektywne przekonania na temat tętna, stąd poszukiwanie nowych sposobów oceny dokładności interoceptywnej (np. Legrand i wsp. Biol Psychol. 2022;168:108239). Tym niemniej, nie umniejsza to dużej wartości prezentowanej pracy.

Zatem w końcowej ocenie stwierdzam, iż rozprawa doktorska lek. Pawła Wiśniewskiego pt.: **„Ocena znaczenia interocepcji u osób uzależnionych od alkoholu”** spełnia warunki określone w określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668).

Wniosuję do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek. Pawła Wiśniewskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie wnioskuję o wyróżnienie Doktoranta summa cum laude. Cykl publikacji stanowiących dysertację został opublikowany w renomowanych recenzowanych czasopismach. Wyniki należy uznać za nowatorskie i istotnie zwiększające naszą wiedzę zarówno w obszarze interocepcji, jak i uzależnień oraz wzajemnych zależności między nimi.

